

Цитування:

Стефанюк, О. Д. (2026). Освіта дорослих як простір підтримки та стійкості в умовах війни: досвід громадської організації «Центр освіти дорослих Полтавщини». *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(29), 202–205.

Стефанюк Ольга Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Stefaniuk Olha, Candidate of Economic
Sciences, Associate Professor, Higher
Educational Institution of Ukoopspilka
«Poltava University of Economics and
Trade»

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7362-6096>

E-mail: oluska2017@ukr.net

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ ЯК ПРОСТІР ПІДТРИМКИ ТА СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЦЕНТР ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ПОЛТАВЩИНИ»

Анотація. У статті розкрито роль центрів освіти дорослих у підтримці населення в період суспільної нестабільності, соціальних трансформацій та воєнних викликів. Висвітлено діяльність громадської організації «Центр освіти дорослих Полтавщини», як сучасного осередку освіти дорослих, який в умовах повномасштабної війни в Україні виконує важливу соціальну, адаптаційну та просвітницьку функцію. Проаналізовано основні напрями діяльності Центру, висвітлено його місію та ключові завдання. Окрему увагу приділено роботі Центру з вразливими соціальними групами, зокрема внутрішньо переміщеними особами, ветеранами та членами їхніх родин, людьми похилого віку, жінками у кризових життєвих обставинах, людьми з інвалідністю, безробітними та малозабезпеченими сім'ями; представлено ключові проєкти та освітні ініціативи Центру, реалізовані у співпраці з державними установами, міжнародними організаціями та громадським сектором. Значну увагу приділено інклюзивному напрямку діяльності Центру, зокрема створенню освітнього простору для молоді з ментальними особливостями та людей з інвалідністю. Охарактеризовано інтеграційно-адаптаційні курси як важливий інструмент соціалізації, розвитку життєвих навичок та формування більш толерантного суспільства. На прикладі діяльності Центру освіти дорослих Полтавщини» доведено, що освіта дорослих сприяє не лише набуттю нових професійних компетентностей, а й відновленню впевненості у власних силах, активізації громадянської участі та створенню нових можливостей для особистісного розвитку.

Ключові слова: центри освіти дорослих; громадські організації; соціальна підтримка; ветерани; громадянське суспільство; Полтавщина.

ADULT EDUCATION AS A SPACE OF SUPPORT AND RESILIENCE IN WARTIME: EXPERIENCE OF THE NGO «POLTAVA ADULT EDUCATION CENTER»

Abstract. The article reveals the role of adult education centers in supporting the population during periods of social instability, transformations, and wartime challenges. It highlights the activities of the NGO «Poltava Adult Education Center» as a modern hub of adult learning, which, under the conditions of full-scale war in Ukraine, performs important

Публікація розміщена на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CCBY4.0), що дозволяє вільне використання з обов'язковим зазначенням авторства та джерела.

social, adaptive, and educational functions. The main areas of the Center's work are analyzed, its mission and key objectives are outlined. Special attention is given to the Center's work with vulnerable social groups, including internally displaced persons, veterans and their families, elderly people, women in crisis situations, people with disabilities, the unemployed, and low-income families. Key projects and educational initiatives implemented in cooperation with state institutions, international organizations, and the civic sector are presented. Significant emphasis is placed on the inclusive direction of the Center's activities, particularly the creation of an educational space for young people with mental differences and people with disabilities. Integration and adaptation courses are characterized as an important tool for socialization, the development of life skills, and the formation of a more tolerant society. Using the example of the Poltava Adult Education Center, it is demonstrated that adult education contributes not only to acquiring new professional competencies but also to restoring self-confidence, fostering civic engagement, and creating new opportunities for personal development.

Key words: adult education centers; non-governmental organizations; social support; veterans; civil society; Poltava region.

Повномасштабна російсько-українська війна суттєво змінила суспільні потреби та актуалізувала роль освіти дорослих як інструменту підтримки, адаптації й відновлення людського потенціалу в Україні. Важливу роль у реалізації цих завдань відіграють центри освіти дорослих (далі – ЦОД), діяльність яких спрямована на забезпечення доступу до навчання, соціальної підтримки, особистісно-професійного розвитку населення. У складних умовах сьогодення ЦОД стали не лише осередками навчання, а й просторами соціальної згуртованості для різновікових категорій населення. Особливого значення їхня діяльність набула для внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, людей старшого віку, жінок у кризових обставинах та інших вразливих груп. Саме через освітні ініціативи люди отримують можливість здобути нові компетентності, відновити віру у власні сили, адаптуватися до нових життєвих реалій.

Досвід громадської організації (далі – ГО) «Центр освіти дорослих Полтавщини» є яскравим прикладом того, як освіта під час війни стає важливим чинником стійкості громади та підтримки суспільства.

Організацію створено у лютому 2018 року на базі Полтавського університету економіки і торгівлі з метою розвитку та популяризації освіти дорослих, підтримки особистісного й професійного зростання населення, утвердження демократичних і громадянських цінностей у суспільстві. ГО «Центр освіти дорослих Полтавщини» здійснює освітню, наукову, культурну й просвітницьку діяльність, об'єднуючи навколо себе представників громади, освітян, партнерські організації та міжнародних донорів.

Для забезпечення актуальності навчальних програм Центр постійно досліджує освітні потреби дорослого населення Полтави, що дає змогу оперативно реагувати на суспільні виклики, швидко виявляти актуальні запити та розробляти сучасні короткострокові й довгострокові освітні продукти. Такий підхід дозволяє Центру залишатися гнучким та ефективним у роботі з різними категоріями населення, особливо в умовах воєнного часу.

За роки діяльності організація надала освітні послуги понад 11 000 бенефіціарам. Особлива увага приділяється роботі з соціально вразливими категоріями населення, зокрема внутрішньо переміщеними особами, людьми похилого віку, жінками, які перебувають у кризових життєвих обставинах, безробітними, учасниками АТО/ООС та членами їхніх родин, людьми з інвалідністю, малозабезпеченими та багатодітними родинами. У період війни потреба в таких освітніх та адаптаційних ініціативах значно

зросла, адже для багатьох людей навчання стало не лише можливістю здобути нову професію чи навички, а й способом повернути відчуття стабільності, підтримки та впевненості у власних силах.

Центр активно співпрацює з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими й благодійними організаціями, представниками бізнесу, ветеранськими спільнотами та міжнародними партнерами. Така співпраця дозволяє реалізовувати масштабні освітні та соціальні ініціативи, спрямовані на підтримку населення й розвиток громади.

Серед ключових проєктів, що реалізуються у Центрі:

- «Університет третього віку» – освітня ініціатива, що працює на базі Полтавського університету економіки і торгівлі за підтримки DVV International та спрямована на активне довголіття й соціальну інтеграцію людей старшого віку;

- «Допомога в реабілітації та налагодженні повноцінного життя ВПО в Україні» – проєкт, профінансований урядом Японії через фонд SVA та орієнтований на підтримку внутрішньо переміщених осіб;

- «Реінтеграція ветеранів через освіту» – проєкт DVV International за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини, який передбачає консультації з психічного здоров'я, юридичну підтримку, грантову допомогу для малого бізнесу та освітні тренінги для ветеранів;

- форуми, фестивалі, міжнародні партнерські ініціативи, зокрема українсько-німецький проєкт URBAN X – CHANGE NETWORK II, у межах якого зреалізовано освітні майстер-класи, комунікаційні та інші заходи.

Уже сьомий рік поспіль ГО «Центр освіти дорослих Полтавщини» реалізує проєкт «Центр освіти дорослих – середовище особистісного й професійного розвитку», покликаний створити доступний і комфортний освітній простір для дорослих, які прагнуть здобути нові компетентності, змінити професійний напрям або вдосконалити власні навички.

Ці проєкти увиразнюють глибоку інтеграцію Центру в освітнє, соціальне й культурне життя Полтавщини, а також його орієнтацію на підтримку саме тих категорій населення, які найбільше потребують допомоги та нових можливостей для розвитку.

За роки існування Центру навчання пройшли понад 5000 слухачів. Серед найбільш популярних курсів:

- кондитерська майстерність;
- майстер манікюру;
- перукар-барбер;
- крій та шиття;
- мовні курси (англійська, українська, німецька, китайська мови);
- графічний дизайн;
- перша домедична допомога;
- персональний розвиток та лідерство;
- профілактика емоційного й професійного вигорання.

Окремою цінністю ГО «Центр освіти дорослих Полтавщини» є команда фахівців, яка об'єднує викладачів, тренерів, психологів, експертів-практиків та координаторів освітніх програм. Керівництво Центру активно працює над розвитком сучасного освітнього середовища, розширенням партнерств та впровадженням ініціатив, спрямованих на підтримку громади в умовах воєнних викликів.

Викладачі Центру не лише передають професійні знання та практичні навички, а й створюють атмосферу підтримки, довіри та мотивації до розвитку. Багато тренерів

мають значний практичний досвід у своїй сфері, що дозволяє поєднувати теоретичне навчання з реальними кейсами та актуальними потребами ринку праці. Особливу увагу команда приділяє індивідуальному підходу до кожного слухача, допомагаючи учасникам не лише здобути нові компетентності, а й повірити у власні можливості та знайти нові перспективи для професійної й особистісної реалізації. Саме завдяки професійності, відкритості та небайдужості команди Центр освіти дорослих Полтавщини став простором, де освіта поєднується з людяністю, підтримкою та прагненням до позитивних змін у суспільстві.

Навчальні програми Центру поєднують практичну підготовку, розвиток професійних навичок та психологічну підтримку учасників. Саме тому для багатьох слухачів Центр стає не лише місцем навчання, а й простором спілкування, взаємопідтримки та відновлення внутрішнього ресурсу.

Важливим напрямом діяльності Центру є створення інклюзивного освітнього середовища для молоді з ментальними особливостями та людей з інвалідністю. Ініціативи Центру сприяють не лише розвитку особистісних якостей учасників, а й формуванню більш толерантного та обізнаного суспільства. Інтеграційно-адаптаційний курс для людей з інвалідністю є спеціальною освітньою програмою, яка об'єднує кілька напрямів, спрямованих на всебічний розвиток, соціалізацію та підвищення рівня самостійності учасників. Основна мета програми – допомогти людям інтегруватися в суспільство, розвивати життєві навички та відчувати себе активною частиною громади.

Діяльність Центру – це не лише реалізація освітніх програм, а й реальні історії змін. У Центрі освіти дорослих кожна історія є прикладом подолання труднощів, пошуку нових можливостей та віри у власні сили. Тут ветерани Афганістану та родини загиблих воїнів АТО/ООС, попри поважний вік, відкривають для себе цифровий світ, навчаються користуватися комп'ютером, соціальними мережами та онлайн-сервісами. Молодь з ментальними особливостями у супроводі батьків із захопленням створює творчі вироби, опановує прості життєві навички та поступово здобуває впевненість у собі.

Для багатьох переселенців Центр став точкою нового старту. Так, переселенка з Харківщини, яка через війну втратила дім і роботу, після проходження курсу майстра манікюру змогла започаткувати власну справу та повернути впевненість у майбутньому. Ще одна слухачка після навчання на курсі «Графічний дизайн» монетизувала отримані знання, створивши власну сторінку для продажу виробів ручної роботи та отримавши перші замовлення на розробку дизайну для локальних компаній.

ГО «Центр освіти дорослих Полтавщини» виконує не лише освітню функцію, а й є важливим осередком підтримки та розвитку. Його діяльність спрямована на відновлення впевненості слухачів, формування відчуття спільноти, відкриття нових можливостей для професійного й особистісного зростання. Об'єднуючи громаду, партнерські організації та учасників освітнього процесу, Центр формує інтегративний простір, у якому освіта дорослих сприяє забезпеченню соціальної стійкості, взаємопідтримки, спрямованості на подальше зростання.